

Digitaliseringsudvalget

15. november 2023

REFERAT

TID: fredag den 3. november kl. 11-12:30

- 12.30 Frokost
- 13.30 Fællesmøde mellem formænd og de medlemmer der kan fra Digitaliseringsudvalg, Kulturudvalg og Læringsudvalg om evt. fælles debatmøder og andre fælles tiltag.
- 15.00-15.30 debat på Bellascenen Bella Scenen **Hvorfor fanden læser de ikke?"**
Hvilke veje kan man gå for at stimulere børn og unges lystlæsning, med Simon Skov Fougts (forskningsleder på [PIRLS-undersøgelsen](#)) og Filiz Thunø (A), formand for Danmarks Biblioteksforenings Læringsudvalg.

STED: Bella Center lokale 21 på 1. sal, 2300 København S.

Henvend jer i receptionen ved entrance 3, til venstre for indgangen til Bogforum.

Medlemmer

Niclas Fick (Ø) Bornholm

Bob Richard Nielsen (O), Guldborgsund (**afbud**)

Kristian Stride (A) Silkeborg

Maren Ottar Hessner (B) Roskilde

Anni Bagge Jensen, Langeland (**afbud**)

Tine Segel, Forbundet Kultur og Information

Lars Mikael Lerche, Norddjurs

Susanne Gilling, Aarhus – **deltog online**

Afbud

Anni Bagge Jensen, Langeland

Bob Richard Nielsen (O), Guldborgsund

Fra Danmarks Biblioteksforening

Michel Steen-Hansen (sekretær)

Tidsplan	Sager
11.00	Godkendelse af dagsorden 2
11.10	Handleplaner og udvalgets ideer 2
11.30	Digitaliseringsudvalget - status og aktuelle temaer..... 2
11.40	Digitaliseringsudvalgets fremtidige fokus, møder og temaer 5
12.30	Frokost

1. Godkendelse af dagsorden

Sagsfremstilling

[Digitaliseringsudvalget](#) har ligget lidt stille efter at formanden Mette Landtved-Holm (V) trådte ud af udvalget, da hun blev borgmester i Nordfyn.

Se mere om udvalget og arbejdet [HER](#).

Forretningsudvalget har valgt at konstituere *Niclas Fick* som formand for udvalget, og i stedet for Mette indtræder Bob Richard Nielsen, som er blevet udpeget af Dansk Folkeparti.

Vi lægger derfor op til en genstart af udvalgets arbejde, da vi aflyste vores møde den 23. juni og ikke har været samlet siden vores møde i [februar](#).

På den baggrund er der lavet en mødeplan for to fysiske møder som begge afholdes i København.

På dette første møde er temaet de fremtidige indsatsområder for Digitaliseringsudvalget.

Andet fysiske møde er den 26. januar 2024. Mødet forsøges afholdt hos Altinget/-MandagMorgen med oplæg fra Algoritmer, Data og Demokrati-projektet og et tema valgt af udvalget.

Indstilling

Godkendes.

Afgørelse

Sagen blev drøftet og der var opbakning til konstituering og mødeform.

2. Handleplaner og udvalgets ideer

Sagsfremstilling

Som indgang til dagens møde kommer Michel Steen-Hansen med et kort oplæg om [Handleplaner fra Digitaliseringsudvalg og de planlagte tværgående initiativer i Danmarks Biblioteksforening](#).

Formand Niclas Fick lægger op til debat om udvalgets fremtidige fokus med udgangspunkt i udvalgets tidligere drøftelser og [Handleplanen fra Digitaliseringsudvalget](#)

Indstilling

Sagen drøftes.

Afgørelse

- Der blev samlet op på handleplanerne og foreslået en række fokusområder og øget koordinering med de andre fagudvalg i Danmarks Biblioteksforening. Se pkt. 4.

3. Digitaliseringsudvalget - status og aktuelle temaer

Sagsfremstilling

Siden sidste møde er der kommet en række tiltag som kan være interessante at tage udgangspunkt i og evt. inddrage i det fremtidige fokus for Digitaliseringsudvalget.

Her er beskrevet en række emner, som vi gennemgår kort på mødet, og vi drøfter, om de giver anledning til yderligere handlinger.

E-bøger

I september 2023 var der debat om eReolen, idet administrerende direktør i JP/Politikens Hus, Stig Ørskov, i Politikens eget kulturmedie Kulturmonitor, gentagende gange blev citeret for, at »den fuldfede e-bogstjeneste eReolen« lægger et tungt pres på markedet.

Han påstår, at eReolen betaler en væsentligt lavere gennemsnitlig pris for bøgerne til forlagene, end streamingtjenesterne gør, "Så ikke alene giver eReolen bøgerne væk. De køber dem ind til discountpris" er Ørskovs påstand.

At afregningspriserne hos eReolen skulle være blandt de laveste på markedet, er dog ganske enkelt forkert. Det påpeger Danmarks Biblioteksforening: »Vi står vagt om den klassiske afregning; pr. lån. Ikke streaming, revenue share eller lignende, men pr. lån (svarende til et styksalg).«

I foreningen Det Digitale Folkebibliotek (DDF), hvor eReolen hører under, er man heller ikke enig i Stig Ørskovs påstande. »Hvis Politikens Forlag oplever, at deres afregning hos eReolen ikke helt er den samme som hos de kommercielle tjenester, skyldes det netop, at eReolen ikke har nogen interesse i at konkurrere på for eksempel de nyeste og hotteste krimier,« siger formand for DDF Jens-Ole Winther.

»Hvis Ørskovs påstande var rigtige, så må man undre sig over, hvordan eksempelvis Mofibo har vokset sig stor og stærk over 10 år, mens eReolen har været her alle årene. Sandheden er, at eReolen har skabt et helt nyt marked for forlagene på de ikke kommercielt interessante titler, ligesom eReolen har været med til at bygge læsning op som et alternativ til alt mulig anden digital underholdning. eReolen gør hele kagen for digital læsning større og betaler ganske rimeligt for det« siger DDFs formand Jens-Ole Winther til Kulturmonitor.

Fra andre sider i debatten lyder det bl.a. fra forlagsgiganten Lindhardt og Ringhof, at Ørskov burde kigge indad.

Til Bogmarkedet udtaler medstifter af forlaget Superlux og medejer af Hoi Publishing, Rikki Tholstrup Jørgensen: "Det er svært at sige, at eReolen skaber dårligere forlagsøkonomi for et lille forlag. Ofte er afregningen, særligt på korte titler, langt højere på eReolen end på streamingtjenesterne, fordi de små forlag ikke har forhandlingsmagt til at kræve andet en standardafregning hos streamingtjenesterne, hvor korte titler bliver afregnet per time. Det giver f.eks. ved børnebøger en helt urimelig afregning hos streamingtjenesterne, mens eReolen faktisk har en rimelig afregning.

Læs mere i Kulturmonitor.

Litteratursiden

Litteratursidens generalforsamling har valgt, at [Litteratursiden.dk](https://litteratursiden.dk) skal være en del af Det Digitale Folkebibliotek, og fra visse sider har der både været debat og kritik af den beslutning. Men det betyder dog, at Litteratursidens arbejde med formidling kan fortsætte, selvom driftsstøtten fra Slots- og Kulturstyrelsen bortfalder fra 2024.

Det betyder, at Litteratursiden pr. 1. januar 2024 vil ophøre med at eksistere som en selvstændig forening og i stedet indgå i folkebibliotekernes samlede digitale tilbud, hvor Litteratursiden i en fælles redaktion sammen med formidlere fra eReolen fortsat skal levere litteraturformidling af høj kvalitet. Hjemmesiden litteratursiden.dk nedlægges medio 2024.

I dag er det ikke klart for borgerne, at det er folkebibliotekerne, der stiller eReolen og Litteratursiden til rådighed, da indholdet skal tilgås via særskilte platforme.

I fremtiden vil formidlingen og adgangen til e-bøger og lydbøger ske gennem det lokale biblioteks hjemmeside, hvor man også vil kunne finde anmeldelser og litteraturformidling. Borgerne vil derfor opleve, at de digitale tilbud bliver stillet til rådighed af deres lokale bibliotek.

Både Litteratursiden og eReolen har spillet en afgørende rolle for bibliotekernes digitale udvikling.

[Læs mere hos Det Digitale Folkebibliotek,](#)

Finansloven

Den danske regering har i deres finanslovsforslag ikke afsat specifikke midler til særlige indsats for læsning eller biblioteker i det hele taget, udover hvad der er til den statslige overbygning. Desværre heller ikke til den særlige indsats som DB har fået midler til i de seneste år for at koordinere den folkelige forankring i FN's verdensmål. Det arbejdes der på at få.

Regeringen har desværre derimod foreslået besparelser på centrene for undervisningsmidler CFU. Det kan I se mere om [her](#), hvor Danmarks Lærerforening kalder det ret hovedløst, hvis man ønsker at skabe en mere praksisnær og varieret undervisning i skolen, som formand Gordon Ørskov Madsen udtrykker det.

Den svenske finanslov har mia. til læsningsindsatser

Den svenske Regering har i finansloven foreslået en "læsesatsning" som indeholder: bemandede skolebiblioteker og penge til at købe bøger. I finanslovsforslaget for 2024 foreslår regeringen ca. ½ mia. svenske kroner afsat årligt til flere investeringer, der skal styrke elevernes læsefærdigheder. Det drejer sig blandt andet om en større investering i bemandede skolebiblioteker, og penge til at indkøbe bøger.

<https://regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/regeringens-lasatsning-bemannade-skolbibliotek-och-pengar-for-att-kopa-in-bocker/>

DB arbejder på at etablere et online møde med Svensk Biblioteksforening, hvor de kan præsentere den mangeårige indsats som har ført til denne store indsats for læsning. Det er sket bl.a. på baggrund af læsekoalition og Læringsudvalget tager del i denne drøftelse. Digitaliseringsudvalget vil også være oplagt at inddrage, da læsning jo også er digitalt og det har været drøftet tidligere i udvalget.

"Veje til gode læsevaner" er en digital konference skabt af EdTalk og Dansk Lærereforening, hvor DB er gået ind som partner. Lisbet Vestergaard kommer med indledning om LÆSELYST 28. november 2023 kl. 09:00, efterfulgt af workshop med fokus på læsning og danskundervisning, – se mere [her](#) og skriv til msh@db.dk hvis I vil have et fripas til deltagelse.

Indstilling

Sagen drøftes, og der tages stilling til udfærdigelsen af et oplæg til en national tiltag.

Afgørelse

Sagen drøftet med opbakning til de planlagte aktiviteter og opfordring til at deltage, i de to nævnte webinarer.

På næste møde arbejdes på konkrete politiske initiativer på nationalt plan, men med et særligt fokus på initiativer som kan "oversættes" og komme på de lokale udvalgs- og byrådsdagsordner.

4. Digitaliseringsudvalgets fremtidige fokus, møder og temaer

Sagsfremstilling

På baggrund af drøftelserne planlægger vi næste møde og kommende temaer.

Men udgangspunkt i Handleplaner fra Digitaliseringsudvalg drøfter udvalget arbejdet, om de har brug for at sætte nye mål og hvordan det kan præsenteres over for repræsentantskabet, eller som udgangspunkt for en debat på Det Bibliotekspolitiske Topmøde den 11. og 12. april 2024 i Sønderborg.

Temaer der tidligere har været drøftet i Digitaliseringsudvalget til kommende møder er

- En fortsat udvikling af [FakeNewsLab.dk](https://www.fakenews.dk)
- Det "nye fag" i folkeskolen, Teknologiforståelse.
- Digital ulighed og sammenhængen med socioøkonomiske vilkår.
- National Handlingsplan for Digital Dannelse.

Indstilling

Drøftelse og planlægning af konkrete tiltag.

Mødet den 26. januar 2024 forsøges afholdt hos Altinget/MandagMorgen med oplæg fra Algoritmer, Data og Demokrati-projektet – f.eks. "Præsentation af resultater fra ADD Befolkningsundersøgelsen 2023. Efterfølgende kunne udvalget debatsætte kulturlivet og bibliotekernes rolle i at skabe folkelig forståelse og inddragelse i det digitale samfund, herunder digital ulighed.

Det kunne også være med fokus på den demokratiske debat om og kontrol med f.eks. kunstig intelligens og Tech-giganterne generelt, herunder behovet for National Handlingsplan for Digital Dannelse.

På fællesmødet den 3. november kl. 13.30 mellem Digitaliseringsudvalg, Kulturudvalg og Læringsudvalg drøftes idéer til debat på Det Bibliotekspolitiske Topmøde 11. og 12. april i Sønderborg, samt ide om at lave Regionale Kulturtræf i 2024.

Afgørelse

- Der blev samlet op på handleplanerne og foreslået en fokus på det "nye fag" i folkeskolen "Teknologiforståelse" som skal koordineres med Læringsudvalget. Dette kunne også være et af temaerne på de "regionale kulturtræf", som var temaet

for fællesmødet mellem de tre fagudvalg i DB.

- Der skabes fokus på digital ulighed og sammenhængen med socioøkonomiske vilkår, samt muligheder og udfordringer i "kunstig intelligens". Dette danner udgangspunkt for det næste møde i 26. januar 2024 kl. 10.30-14.00 Altinget/MandagMorgen med oplæg fra "Algoritmer, Data og Demokrati-projektet" mødet kunne starte med oplæg om "Præsentation af resultater fra ADD Befolkningsundersøgelsen 2023."
<https://algoritmer.org/befolkningsundersogelse>
- Efterfølgende debatsættes Digitaliseringsudvalget bibliotekernes rolle i at skabe folkelig forståelse og inddragelse i den digitale udvikling og betydning. Særligt sættes fokus på digital ulighed.
- Et andet fokuspunkt er digital læsning. Både adgang til e-bøger, med særligt det at læse digitalt i forhold til fysisk.

Tænk tanken Fremtidens Biblioteker lavede i 2020 et projekt om at læse digitalt – med en vidensafdækning som kan ses her http://xn--lsdigitalt-d6a.dk/?page_id=18

Der arbejdes på at skabe et aktuelt oplæg til næste møde.

NÆSTE MØDE: 26. januar 2024 kl. 10.30-14.00 Altinget/MandagMorgen

EVT.

Niclas Fick
Formand

Michel Steen-Hansen
Direktør